

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:28

Onsdagen den 24 februari

---

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat.

Jag inleder med att fråga om deltagande på distans medges. Jag finner att svaret är ja.

Det här är ett öppet sammanträde som kan följas på webben och av journalister och allmänhet på läktaren med hänsyn tagen till smittspridningen.

(Ordföranden förrättade upprop.)

**§ 2 Videomöte mellan stats- och regeringschefer
Statsminister Stefan Löfven (deltar via Skype)
Information och samråd inför videomöte mellan stats- och
regeringschefer den 25–26 februari 2021**

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsminister Stefan Löfven välkommen till dagens EU-nämndssammanträde.

Statsministern kommer att inleda med sin redogörelse inför videomötet, och därefter ger jag ordet till partierna i storleksordning. Var så god, statsministern!

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Tack, herr ordförande! Medlemmarna i Europeiska rådet träffas alltså över video i morgon torsdag och på fredag. Under torsdagen ska vi diskutera coronapandemin och även utrullningen av vaccinationsprogram runt om i EU. Vi ska dessutom prata om det framtida samarbetet på hälsoområdet. På fredag kommer vi att diskutera EU:s säkerhets- och försvarspolitik, liksom samarbetet med EU:s södra grannskap. Inför detta möte har Europeiska rådets ordförande Charles Michel cirkulerat ett utkast till gemensamt uttalande som även nämnden har tagit del av.

Herr ordförande! Läget är naturligtvis allvarligt med fortsatt spridning av covid-19 i många delar av världen, liksom inom EU. Vi ser också nya, mer smittsamma varianter, och på sina håll ökar nu antalet bekräftade sjukdomsfall. Vi kan stå inför en tredje så kallad pandemivåg, och det måste vi ta på största allvar.

Samarbetet inom hälso- och sjukvårdsområdet har ställts inför nya utmaningar under året som har gått. Vi ska naturligtvis fortsätta att arbeta tillsammans för att bekämpa covid-19-pandemin, inte minst med fokus på produktion och utrullning av vacciner. Vi behöver också se till att inskränkningarna i den fria rörligheten för personer, varor och tjänster inte går längre än absolut nödvändigt och att arbetet med att ta fram gemensamma regler för vaccinationsintyg fortsätter.

Vaccinationsarbetet har stött på problem i form av minskade leveranser och förseningar, vilket naturligtvis är mycket beklagligt. Vi fortsätter att föra en dialog med kommissionen och med leverantörerna om hur leveranstakten kan inte bara upprätthållas utan också öka. Samtidigt ska vi komma ihåg att EU:s gemensamma upphandling inte bara ger medlemsländerna bättre tillgång till vaccin utan även stöttar vaccintveckling och produktionskapacitet, till förmån för andra länder. Att se till att människor i alla länder får tillgång till vaccin handlar visserligen om medmänsklighet, men det är också ett sätt att få stopp på pandemin. Ingen är säker förrän alla är säkra.

Herr ordförande! Vi behöver dra lärdomar av den här pandemin för att kunna möta framtida kriser. Kommissionens förslag om en europeisk hälsounion är ett steg i det arbetet, och det är även viktigt att stötta det internationella hälsosamarbetet. Det finns anledning att stärka samarbetet kring hälsofrågorna, och i grunden innebär det att 27 länders hälso- och sjukvårdssystem ska bli bättre på att utbyta information och samordna insatser för att stärka motståndskraften och på så sätt stå bättre rustade inför framtida hälsohot. Det ska givetvis ske enligt den kompetens-

fördelning som råder – hälso- och sjukvård samt smittskydd förblir i huvudsak medlemsstaternas ansvar.

Vi ska fortsätta att stödja forskning, utveckling och produktion av viktiga produkter, och vi måste sträva efter en hög grad av säkerhet i kristid. Vi har sett vikten av att arbeta med flera olika lösningar så att de globala medicinska försörjningskedjorna är motståndskraftiga. Diskussionen om ett internationellt pandemifördrag bör ta hänsyn till pågående översyner inom WHO samt de internationella regler som finns.

Herr ordförande! Säkerhets- och försvarsfrågor kommer som sagt att diskuteras under fredagens session. Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg är inbjuden för att hålla ett inledande anförande, och det är en positiv signal. EU och Nato har ett nära samarbete som bör fördjupas ytterligare, inte minst inom områden som hybrid- och cyberhot samt militär rörlighet.

Herr ordförande! EU:s säkerhets- och försvarspolitik är i dag en viktig del av samarbetet och har en unik förmåga att kombinera civila och militära verktyg och insatser. Vi behöver en bred ansats för att kunna ta till vara det mervärdet. Regeringen stöder arbetet med att ta fram en så kallad strategisk kompass för att få en tydligare inblick inför säkerhets- och försvarssamarbetet.

Vi måste också kunna uppnå resultat inom de försvarsinitiativ som har beslutats under senare år. Det gäller särskilt det permanenta, strukturerade samarbetet Pesco och pakten för den civila säkerhets- och försvarspolitik som ska genomföras fullt ut i tid till Sveriges ordförandeskap 2023. Ett samarbete med strategiska partner och den transatlantiska länken är av stor vikt.

Herr ordförande! Slutligen ska EU:s relation till det södra grannskapet diskuteras. Det skulle egentligen ha gjorts vid mötet i december, men då hanns det inte med eftersom förhandlingarna om EU:s klimatmål drog ut på tiden. EU:s relation med det södra grannskapet innefattar en politisk dialog och även en långsiktig utvecklingsagenda i linje med Agenda 2030. Från regeringens sida driver vi bland annat frågor om respekt för mänskliga rättigheter, inklusive kvinnors rättigheter, och bekämpandet av organiserad brottslighet och människohandel.

Med det avslutar jag redogörelsen inför mötet, herr ordförande.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Tack för föredragningen, statsministern!

Detta är alltså ett möte inför videomötet mellan stats- och regeringschefer, vilket gör att vi har en särskild ordning för frågor. Vi kommer att ta partierna i storleksordning, fyra partier i taget. Om det finns tid kvar kommer vi att ha en andra frågeomgång, och då blir det partier med fler än en ledamot som får ställa en ytterligare, kompletterande fråga.

Vi kommer också att ta ställning till de förslag till uttalanden som ska antas vid dessa två dagars sammanträden. Det är alltså ett beslut som ska tas här i dag.

Anf. 4 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack för redogörelsen, statsministern!

2020/21:28

24 februari

Precis som statsministern beskrev i sitt anförande gör dagens försvars- och säkerhetspolitiska läge det än tydligare att säkerhet är någonting som vi bygger tillsammans och att vi verkligen behöver samarbeta. Det är som sagt mot just den bakgrunden som det försvarspolitiska samarbetet har byggts upp.

Min första fråga gäller arbetet med den strategiska kompassen och att med den ge en vidare inriktning för både det nuvarande och det framtida säkerhets- och försvarssamarbetet. Skulle statsministern kunna utveckla lite vad regeringen ser som särskilt viktigt vid utvecklingen av just kompassen?

Min andra fråga gäller möjligheten för svensk försvarsindustri att delta i de försvarspolitiska projekten. Svensk försvarsindustri är mycket viktig för svensk säkerhet, och vi ser att det europeiska försvarssamarbetet med både Pesco och försvarsfonden kan få en positiv betydelse för såväl interoperabilitet som möjligheten att öka effektiviteten och minska kostnaden för EU-länderna. Men det är ur ett svenskt perspektiv i så fall viktigt att vi inte riskerar att den svenska försvarsindustrin hamnar utanför.

Detta har varit en stor och svår fråga som jag vet att regeringen har jobbat väldigt hårt med. Vi såg inte minst resultatet av det för ett par månader sedan när villkoren för Pesco blev färdigställda. Min fråga är framför allt hur regeringen fortsätter att följa upp den här frågan när vi nu ska börja tillämpa och implementera dessa projekt alltmer.

Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack för informationen, statsministern!

Coronapandemin vägrar att släppa sitt grepp om Europa och Sverige. Det är tydligt att pandemin inte är över utan fortsätter att kräva svåra och stora upppoffringar av oss alla. Arbetet med att motverka smittspridningen är självklart det absolut viktigaste. Särskilt med tanke på de oroande rapporter vi får om muterade virus är det nödvändigt med fortsatta restriktioner och stängda gränser, men precis som statsministern själv var inne på är det otroligt viktigt att få den inre marknaden att fungera.

Att motverka smittspridningen är som sagt avgörande, och då måste vi öka vaccinationstakten. Vaccinet är nyckeln till att öppna Europa och Sverige igen, och där möts vi tyvärr om och om igen av illavarslande nyheter. I dag rapporterades från källor i EU att Astra Zeneca inte kommer att kunna leverera sina utlovade doser till Europa. I våra regioner här i Sverige har vi en stor beredskap för att klara den massvaccinering som kommer, men då måste produktionen och leveranserna fungera. Det är alltså bra att påtryckningar görs på detta område inom EU.

Ordförande! Detta möte i Europeiska rådet har ett stort fokus på säkerhet och försvarspolitik, och jag har stor respekt för att det är svårt att diskutera många av de här frågorna digitalt. Omvärldsutvecklingen ställer dock allt högre krav på EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, och Europa måste ta ett större ansvar för sin egen säkerhet.

Moderaterna anser att det fördjupade säkerhets- och försvarssamarbetet inom EU skapar stora möjligheter för Sverige, för säkerhet byggs tillsammans med andra. Något som dock gör mig lite bekymrad är att strävan efter strategisk autonomi, som det ofta kallas i EU-kretsen, fortfarande lyfts fram som den övergripande målsättningen. Ett faktum som Moderaterna har påpekat flera gånger är att Nato är den

verkliga säkerhetsgaranten för Europa, och i det sammanhanget är det självklart med den transatlantiska länken. I utkastet till uttalande poängteras vikten av ett förstärkt partnerskap med bland annat Nato och en ambitiös transatlantisk agenda, men jag tycker att uttalandet hade kunnat vara betydligt tydligare i den delen och uttrycka att det är främst genom ett stärkt EU-partnerskap med USA och Nato som EU på allvar kan stärka sin säkerhet.

Detta är såklart särskilt viktigt för Sverige, som är ett av det fåtal EU-länder som inte är med i Nato. Ett led i att stärka partnerskapet med Nato och den transatlantiska länken vore ett större europeiskt ansvarstagande för bördefördelningen. Det som gör mig orolig är dock att en strävan efter strategisk autonomi riskerar att både föra EU längre bort från sina viktiga samarbetspartner och föra våra samarbetspartner längre bort från oss.

En annan del som lyfts, och som även statsministern tog upp, är arbetet med den strategiska kompassen. Där har Moderaterna lyft upp detta med gemensamma hotbilder, vilket är någonting som regeringen och statsministern tog upp här i dag. Han säger att han välkomnar detta, och det gör vi också. Däremot anser vi att regeringen inte har varit särskilt tydlig med vad den faktiskt gör i praktiken för att försäkra att även svenska intressen synliggörs i den gemensamma hotbildsanalys som EU nu håller på att ta fram. Jag förutsätter att regeringen kommer att lyfta upp det både i dag och i andra fackutskott.

Vad gäller södra grannskapet ställer coronapandemin ännu högre krav på att det ekonomiska stödet som EU bidrar med till det södra grannskapet verkligen är effektivt. Ett stabilare och mer välmående närområde ligger ju i EU:s intresse.

EU:s förnyade fokus på södra grannskapet är nödvändigt. Bland annat migrationen och människosmugglingen över Medelhavet har tydligt visat vårt behov av bättre samarbete. Även här tycker jag att uttalandet hade kunnat vara konkretare och också understrukit att migration och människosmuggling hör till de mest prioriterade frågorna när det gäller EU:s arbete i det södra grannskapet.

Ordförande! Jag vill ta upp två frågor till. Den första gäller återhämtningsfonden, som statsministern inte tog upp men som tas upp i uttalandet. Jag talade inledningsvis om återstart av Europa när väl smittspridningen stoppats, och då kommer återhämtningsfonden att spela en viktig roll. Men det är inte viktigt bara att den snabbt kommer på plats, som det står, utan det är även viktigt, som vi från svensk sida flera gånger har poängterat, att de planer som nu ska arbetas fram bidrar till långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt och den gröna omställningen genom att främja nödvändiga reformer. Det handlar alltså inte bara om att göra saker fort, utan det gäller att inte göra fel.

Till sist har jag en fråga, och den gäller Ryssland. Med tanke på det försämrade läget för demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland och domen mot Navalnyj tycker jag att det var ett bra beslut av ministrarna på FAC i måndags. Men jag tycker att det även vore lämpligt ifall ER nu också visade att EU kan samlas och införa kraftfulla sanktioner mot Ryssland. Jag undrar om det kommer att bli aktuellt med sådana.

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):
Tack, statsministern, för föredragningen!

Fokus i förslaget till rådsslutsatser är inte kontroversiellt, utan det ligger ju på den rådande pandemin. Vaccin och det fortsatta arbetet med vaccinationscertifikat som kan erkännas i hela landet är viktiga frågor, och vi delar i allmänhet regeringens prioriteringar.

När det kommer till frågan om tillgång på vaccin och även om turerna som varit kring transporter av Storbritanniens vaccin är det ett faktum att EU har fallerat. Det understryker vikten av att EU framöver lyckas bättre med att förmå tillverkare att hålla ingångna avtal och att också växla upp leveranserna.

Att arbetet med gemensamma vaccinationsintyg pågår är positivt. En senare fråga är om det ska vara acceptabelt att länderna sätter upp hinder för resande just med utgångspunkt i vaccinationsintygen. Utebliven vaccination kan ju komma att bero på såväl bristande tillgång på vaccin som medicinska avvägningar samt så klart att vissa människor hyser en ovilja att låta sig vaccineras. Det vore intressant att veta hur regeringen i dag resonerar kring sådana kommande frågor. Visserligen diskuteras de inte i dag, men det kan finnas en poäng med att ha en svensk linje som man kan förankra med fler medlemsstater.

I rådsslutsatserna nämns också en uppmaning om att snabbt implementera återhämtningsfonden. Sverigedemokraterna är djupt kritiska till fonden, som är väldigt ofördelaktig för Sverige och indirekt ökar risken för skatter på EU-nivå och större framtida EU-utgifter. Vad det handlar om nu är att kommissionen önskar snabba på beslut från de nationella parlamenten om att godkänna nya egna medel på EU-nivå.

Från Sverigedemokraternas sida ser vi ingen anledning att länderna ska stressa på med denna uppgift enbart för att kommissionen behöver ha de här besluten på plats för att kunna börja låna upp medel. Nya egna medel förtjänar en noggrann granskning av de nationella parlamenten. Och det kan ju sägas att när frågan kommer upp här i riksdagen kommer Sverigedemokraterna att avvisa förslagen i enlighet med vad vi har anfört tidigare.

Vi noterar också att hälsounionen nämns i förslaget till rådsslutsatser. Vi vill upprepa vår tidigare avvikande mening där eller i alla fall påminna om den. Men vi är samtidigt positiva till att länderna utbyter erfarenheter och tillsammans arbetar för att kunna möta såväl denna som framtida utmaningar på hälsoområdet.

Vad gäller säkerhetspolitiken nämns det att Josep Borrell ska medverka på sammanträdet andra dag. Vi vill från Sverigedemokraterna upprepa kravet att Sverige ska markera tydligare och helt enkelt påpeka att man saknar förtroende för Borrell och att det inträffade inte är acceptabelt.

Vad gäller södra grannskapet efterlyser även vi sverigedemokrater att frågan om migration, människosmuggling och korruption lyfts fram. Framför allt det senare är kopplat till de medel som EU fördelar till de här länderna och osäkerheten kring hur de ekonomiska medlen sedan hanteras.

Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack, statsministern, för genomgången inför det extra toppmötet!

Jag noterade att statsministern i sin inledning betonade möjligheten till rörlighet för varor och tjänster. Det var ju ett haveri förra våren, men därefter har man fått detta på plats. Det känns som att det är oerhört viktigt att fortsätta att bevaka detta så att det inte i andra eller tredje vågen får den

typen av komplikationer som det fick förra våren. Det är inte till gagn för någon någonstans, så jag välkomnar att detta finns med som en notering.

Det är många vaccin som nu har kommit fram på kort tid. Förra våren sa man att hösten 2021 skulle det eventuellt kunna finnas något vaccin framme. Och nu pratar vi om våren 2021, så det har verkligen kommit fram i ett tempo som vi inte kunde förutse för ett år sedan. Samtidigt är det ett bekymmer att de utlovade leveranserna inte hålls.

Det finns ytterligare en del kopplad till vaccin, och det är att det inte bara är vi i EU som behöver vaccineras. För att citera statsministern är ingen säker förrän alla är säkra. Då gäller det att det blir vaccin tillgängligt för alla länder.

I dagsläget är det endast ett fåtal länder som har fått tillgång till vaccin över huvud taget. Det är uppenbart att den globala tillgången på vaccin behöver öka så att fler snabbt kan vaccinera sig. För att bekämpa pandemin globalt är det viktigt att vaccinet når världens alla människor, också de som bor i de fattigaste länderna.

Om man enbart skyddar EU och närområdet eller sina egna nära och kära kan det få förödande konsekvenser för ett land som är så pass exportberoende som Sverige är. Då pratar vi mänskligt lidande men också ekonomiska förutsättningar.

Sydafrika och Indien har lagt fram förslag om att tillfälligt frångå det immaterialrättsliga skyddet för produkter som behövs för att bekämpa pandemin. Jag tycker att det skulle vara olyckligt om vi gick den vägen. De här läkemedlen är ju oerhört starkt konkurrensutsatta, och läkemedelsbolagens villkor behöver värnas för att vi ska kunna ha vaccin även i nästa steg, kanske när vi har nästa bekymmer någon gång i framtiden.

Dels behöver man se till att den globala tillgången på vaccin ökas, så att de i de fattigaste och mest utsatta länderna kan vaccinera sig, dels behöver man öka den globala produktionskapaciteten. Och läkemedelsbolagen behöver i större utsträckning hjälpa varandra med rättigheter och produktion av vaccin globalt.

Vi skulle hellre se att EU tar på sig en aktiv roll för att möjliggöra och underlätta licensierings- och partnerskapsavtal mellan europeiska vaccinproducenter och möjliga producenter i andra länder, exempelvis Indien, som ett sätt att skapa förutsättningar för ökad tillgång till vaccin även i de fattigaste länderna. På så sätt skulle det bli mer produktion och nå fler människor. Jag skulle gärna vilja höra hur statsministern ser på en sådan linje.

Det finns inte någon som inte längtar efter en ökad normalitet. Oavsett om vi sitter och jobbar på hemmaplan eller om vi tvingas gå iväg till jobbet med munskydd eller andra restriktioner tror jag att vi har en total gemensam önskan om att kunna gå tillbaka till social samvaro, ett utbyte och ett resande. Men då är det viktigt att vi får fram vaccin till fler än bara vi i Sverige och i EU utan till hela världen.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Då har de första fyra partierna fått lämna kommentarer och ställa frågor.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr ordförande! Jag vill börja med Alexandra Völkers, Socialdemokraterna, fråga, vad gäller den strategiska kompassen. Det är ett arbete som pågår. Vi har från svensk sida betonat att vi ska ha en bred ansats. Vi tycker naturligtvis att det är viktigt att det är civilt och militärt, liksom att det är både krishantering och förmågeutveckling. Vi betonar, vilket också är tanken här, att det är ett samarbete med strategiska parter, så att EU inte ska bli ett slutet forum, en sluten part, utan här ska det vara ett samarbete med strategiska parter. Det tycker jag också nämns bra i uttalandet. Vi ska inledningsvis också arbeta med en hotbildsanalys. Grunden för vårt agerande är att vi vet vilket hot som föreligger.

Vad gäller svensk försvarsindustri arbetade vi hårt, så vår försvarsindustri ges nu möjlighet att vara med i detta. Nu gäller det naturligtvis för oss att ligga på och se till att det efterlevs. Men grunden är lagd nu och vi fick det på plats. Det var en tuff diskussion. Men när vi ser behovet av att ha olika partner kan vi inte bara räkna in den medlemsstatsägda försvarsindustrin. Jag tror att det var det som avgjorde att vi fick till det här. Det ska vi vara glada för, och vi ska naturligtvis följa upp detta.

Jag delar Jessica Roswalls uppfattning vad gäller rykten om vacciner och att det inte är bra när vi får meddelande om att leveranserna inte kan fullföljas. Det beror på misräkning hos leverantören. Det kan också bero på att man behöver ändra i produktionen för att skala upp ytterligare senare, och det är i grunden positivt för då ökar volymen.

Vad jag har förstått har Astra Zeneca dementerat det senaste ryktet. Vi ska naturligtvis hålla ögonen på detta. Det står också i uttalandet att vi måste följa upp detta med kommissionen och med leverantörerna. Vi ska om möjligt se till att leveranserna accelererar och säkerställa att hela kedjan fungerar. Om man kan få en ökad produktion kan därmed leveranserna snabbas på.

När det gäller EU:s ansvar för egen säkerhet delar vi uppfattningen att vi behöver ta det men inte bli autonoma i den meningen att vi utesluter andra. I uttalandet görs detta tydligt när det gäller samarbete med Nato, FN och andra aktörer som EU behöver ha ett samarbete med. Vi måste vara öppna med att det finns de i diskussionen som vill vara mer autonoma. Men det finns också många länder, med oss likasinnade, som tycker att det gäller att vara öppen. Det känns som att det är det som är linjen, helt enkelt.

Vad gäller den strategiska kompassen har vi med framgång tillsammans med andra länder gjort klart att autonomi inte är ett överordnat mål för EU, utan vi ska ha samarbeten med andra. Jag tycker också att diskussionen till ganska stor del har förändrats med den nya amerikanska administrationen. Jordmånen för den typen av samarbete har ju ökat betydligt sedan skiftet i Vita huset i Washington. Och vi vill naturligtvis ha en stark transatlantisk länk. Det är ingen tvekan om det.

Vad gäller södra grannskapet har jag inte tänkt ta upp någon speciell synpunkt eller någon annan mening än det som står i uttalandet.

I fråga om återhämtningsfonden är meningen precis det som sägs här också. Vi ska vara noga med inriktningen, lika noga som med själva tidtabellen. Det var därför diskussionerna var så pass långa i fjol sommar. Det är viktigt för oss att det är rätt inriktning så att pengarna används på rätt sätt, inte minst ur klimatsynpunkt. Kommissionen kommer också att

successivt granska återhämtningsplanerna. Det ska göras noggrant efter det regelverk som vi har enats om, just för att säkerställa det som Jessika Roswall efterfrågar.

När det gäller Ryssland är torsdagens och fredagens format inte lämpligt för att ha några djupare diskussioner i den frågan. Men nu när utrikesministrarna behandlade det konstaterade vi att det finns en enighet om fortsatta utökningar av sanktionerna.

När Europeiska rådet ska diskutera frågan i mars kommer det här med sanktioner med all sannolikhet redan att vara avgjort. Bedömningen är väl att det kan komma inom en vecka. Det innebär att EU kan fortsätta att agera och visa att vi kommer att fortsätta göra det. Det som händer i Ryssland med Navalnyj är fel. Vi påtalar det och går också vidare med sanktioner. När Europeiska rådet samlas fysiskt, i alla fall med all sannolikhet förutsatt att läget med smittan och pandemin tillåter, i mars finns det andra möjligheter för att ha en fördjupad diskussion. Jag tycker att det snabba agerandet är ett bra tecken på att EU håller i den linjen.

Martin Kinnunen från Sverigedemokraterna sa att EU har fallerat i fråga om vaccinationer. Jag delar nog hellre Annika Qarlssons bild. Samarbetet har möjliggjort att vi nu har påbörjat vaccination. Sverige hade varit långt ifrån att över huvud taget påbörja någon vaccination om vi inte hade haft samarbetet.

Det är som sagt beklagligt att leveransplanen inte kan hållas. Men vi har fått både en del negativa nyheter och en del positiva nyheter om att företag också kan accelerera och öka produktionen.

Jag tycker i grunden att vi ska vara nöjda med att det faktiskt sker nu. Det hade inte skett utan samarbetet. Nu är det vår uppgift att ligga på kommissionen och samtala med leverantörerna för att man ska uppfylla de kontrakt som tecknats och de åtaganden man har gjort.

När det gäller hinder för resande frågade Martin Kinnunen om intygen. Vi vill att det ska underlätta. Diskussionen är påbörjad om hur intygen ska formos och vilken funktion de ska ha. Sverige är med i det arbetet. Vi arbetar naturligtvis också nationellt med det för att det ska bli en så lika-lydande tolkning och därmed så bra användning som möjligt av intygen. Vi tror att de kommer att underlätta. Men vi är inte framme ännu. Diskussionen pågår. Avsikten är att det ska underlätta för resande och arbete i vår inre marknad.

Återhämtningsfonden har jag redan nämnt.

Hälsounionen är ett samarbete. Det är också tydligt att det sker i enlighet med fördraget. Hälso- och sjukvårdsfrågor är i grund och botten nationella frågor. Däremot behöver vi samarbeta, inte minst för att upptäcka faror och hälsohot tidigare men också för att agera tillsammans och samarbeta. Det kan gälla beredskapslager, och det kan gälla att ta fram utrustning, medicin och så vidare. Men det ska ske i samarbete och med respekt för fördraget och det mandat som finns där.

Jag delar Annika Qarlssons syn på rörligheten och att vaccinen givetvis ska bidra till att så snabbt som möjligt återkomma till fullskalig rörlighet, om man får uttrycka sig så. Det gäller inte minst betydelsen av att alla länder får tillgång till vaccin. Sverige har varit pådrivande här. Sverige som stat men också EU är inom ramen för Gavi aktiva vad gäller Covax och möjligheten att både finansiellt och med andra resurser se till att fler länder snabbare ska få tillgång till detta. Det tänker vi fortsätta med.

Vi har bland annat sett till att säkra vår nationella vaccination och att vi ska uppfylla det mål som vi har satt upp för Sverige till halvårsskiftet. Därutöver måste vi se till att hjälpa andra länder att få tillgång till vaccin.

Herr ordförande! Jag tror att jag därmed har svarat på det som jag skulle svara på.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på del två i frågerundan.

Anf. 11 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Det är välkommet att Sverige driver på för internationell solidaritet. Om vi ska kunna bekämpa pandemin måste vi göra det globalt och inte bara i västvärlden. Samtidigt kommer det rapporter om att västvärlden är välförsörjd när det gäller vaccin medan andra länder står utan. Det är framför allt länder som inte har varit lika samordnade eller som saknar ekonomiska möjligheter.

Instrumentet Covax, som statsministern nämnde och som både EU och Sverige bidrar till, är ett sätt att underlätta ekonomiskt för alla länder att få vaccin. Men det hjälper inte problemet med bristen på vaccin. Förutom att den ekonomiska basen för Covax behöver stärkas ytterligare måste alltså också tillräckligt med vaccin fördelas globalt. Det nämndes tidigare att Sydafrika och Indien har föreslagit att länder ska kunna frångå immaterialrätten tillfälligt för att under pandemin importera eller tillverka generiska vaccin, läkemedel och tester för covid-19. Förslaget beräknas kunna öka produktionen av covidvaccin och stötta av många låg- och medelinkomstländer.

EU däremot har motsatt sig att frångå immaterialrätten, trots att forskning om covid-19 till stor del faktiskt har finansierats via EU och olika staters forskningsfonder. Tyvärr har Sverige intagit samma ståndpunkt när det gäller att frångå immaterialrätten.

För mig och Vänsterpartiet är det viktigt både att ytterligare resurser läggs på Covax och att Sverige driver i EU att immaterialrätten ska kunna frångås. Det är viktigt ur ett rättighetsperspektiv men också ur ett säkerhetsperspektiv. Det är ganska troligt att det kommer att bli de ryska och kinesiska vaccinerna som kommer att distribueras utanför västvärlden om vi inte agerar.

EU kommer allt närmare en gemensam armé och militariserar i snabb takt. För den svenska neutraliteten är det oroande att den svenska regeringen ställer sig bakom EU:s försvarsbygge, inrättandet av en försvarsfond, närmandet till Nato, PESCO och den strategiska kompassen, för att nämna några exempel på EU:s militarisering.

Utkastet till Europeiska rådets uttalande visar att ambitionen är ytterligare ambitionshöjning vad gäller militär utbyggnad och samarbete med Nato och med USA. Utkastet visar på en vilja att ytterligare utöka Europas militära industri och att hitta synergier mellan civilindustri, försvarsindustri och rymdindustri. Man inkluderar också artificiell intelligens.

För mig är det viktigt att inriktningen inom såväl utvecklingen av rymdstrategier som artificiell intelligens måste vara civil, för mänsklighetens bästa, och inte bygga på militära strategier. Vänsterpartiet

anser att Sverige ska stå utanför det militära samarbetet inom EU och att statsministern nu på Europeiska rådet ska driva en minskad militarisering och ha det som utgångspunkt för uttalandet.

2020/21:28
24 februari

Anf. 12 HAMPUS HAGMAN (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för informationen!

Det är flera viktiga frågor som ska tas upp på kommande Europeiska rådet. Det är frågor där EU har en viktig roll att spela.

I morgon ska det fortsatta bekämpandet av covid-19 diskuteras och även EU:s arbete med hälsa. I utkastet till slutsatserna kan vi läsa att icke nödvändigt resande måste fortsätta att begränsas men att den särskilda situation som finns i våra gränsområden ska beaktas.

Vi har flera gränsområden med ett stort arbetspendlande. I dessa regioner är folk nu hårt provade. Människor i gränsområdena upplever att det inte finns någon dialog mellan de olika regeringarna. Via en kollega fick jag i dag höra att till exempel dansk-svenska familjer upplever diskriminering vid gränsen.

I utkastet till slutsatser står det som sagt att gränsområden ska beaktas särskilt. Man nämner också icke-diskriminering. Jag vill fråga statsministern hur detta ska gå till, rent praktiskt.

Ett annat gränsområde är vår långa gräns mot Norge. Där lever människor i normala tider på båda sidor gränsen. Man bor på den ena sidan och arbetar på den andra. Norge är ju inte med EU. Jag vill skicka med statsministern att särskilt påminna kollegorna om att det finns välintegrerade gränsområden mellan ett EU-land och ett icke EU-land. Även dessa gränsområden måste kunna fungera.

I slutsatserna nämns också att EU har säkerställt vaccin till alla i EU. Det är bra. Men avseende leveranser fullföljs avtalen för dåligt. EU måste agera kraftfullare gentemot bolagen. Leveranserna måste givetvis ändå ske utan att det tummas på säkerhet och kvalitet. Jag tror också att det hade varit klokt med ett visst mått av självkritik från EU:s håll.

När det gäller hälsoområdet och EU:s hälsounion anser vi kristdemokrater att det är bra med en hög grad av koordinering och samarbete inom vissa områden. Men även om vi välkomnar samarbete och koordinering måste hälsoområdet förbli en nationell kompetens. Det framgår av utkastet till slutsatser att det arbetet ska vara i linje med EU:s kompetens och fördrag. Det är bra.

Även stärkandet av Världshälsoorganisationen, WHO, nämns. Det är bra. Men i den kontexten vill jag särskilt lyfta upp att Taiwan borde få delta i WHO:s arbete och bidra med sin kunskap. Regeringen har genom utrikesminister Ann Linde sagt att Sverige och EU söker praktiska lösningar för hur Taiwan ska kunna inlemmas i WHO:s arbete. Jag hoppas att också statsministern lyfter upp detta med sina kollegor. Sverige bör driva det.

På fredag ska säkerhets- och försvarsfrågor diskuteras. Även det är mycket viktiga frågor. Slutsatserna är bra i den delen.

Det finns en oro för ökad europeisk autonomi och att det ska användas som skäl för att ändra i handelsregler och kanske också statsskultsregler. Det är en utveckling som Sverige måste stå emot. Vi ska i stället stå upp för en fri handel och en fri marknad. Som land har vi ett stort intresse av båda. Det finns en risk att förändrade regler skulle missgynna Sverige och

svenska företag. Statsministern behöver vara tydlig mot vissa kollegor men också bygga allianser med likasinnade länder och ledare för att påverka EU i rätt riktning i de frågorna.

Jag önskar statsministern lycka till de kommande mötesdagarna.

Anf. 13 GULAN AVCI (L):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för informationen!

Mycket klokt har sagts, och många kloka frågor har ställts. Jag tänkte ta min utgångspunkt i vaccineringsfrågan, eftersom det är den överlägset viktigaste frågan att hantera nu. EU måste nu gemensamt, trots tidigare misstag, klara av att med gemensamma krafter se till att vaccinet kommer ut till medlemsländerna. Vi måste också upprätthålla vår egen tidsplan vad gäller att vaccinera folket i Sverige.

Det ställdes en fråga till statsministern angående möjligheten att skala upp vaccinproduktionen. Statsministern svarade att det är bra men att det kan komma i ett senare skede. Jag är av uppfattningen att det bör komma tidigt. Det säkerställer att leveranskedjorna fungerar. Man skulle till exempel genom licenstillverkning kunna skynda på arbetet. Jag undrar hur statsministern ser på detta.

Ska vi kunna gå tillbaka till ett öppet Europa och ha fri rörlighet över gränserna och ska den fria marknaden kunna vara som den var för över ett år sedan och den inre marknaden inte påverkas, vilken den gör i dag på grund av att vi inte kan röra oss på det sätt som vi gjorde förut, är det viktigt att hela befolkningen inom EU vaccineras. Men jag tror också att EU behöver höja blicken, för vi behöver också återstarta världen. Det måste finnas ett globalt perspektiv.

EU har en otroligt viktig roll i arbetet med att säkerställa eller medverka till att låglöneländerna och de fattigare länderna också får tillgång till vaccinet. Här tror jag att Sverige, givet också våra historiska erfarenheter av att vara ett land som verkar utifrån ett solidariskt perspektiv, kan tillföra viktiga perspektiv i de kommande dagarnas diskussioner. Där tror jag att statsministern verkligen bör trycka på för att få EU att ta ett större ansvar också utanför EU:s gränser.

Ledamoten Jessika Roswall var inne på situationen i Ryssland, både vad gäller regimen återkommande övergrepp mot sin befolkning och den situation som oppositionen befinner sig i nu i och med Navalnyj-fallet. När det gäller frågorna som rör säkerhet och försvar tror jag att det är otroligt viktigt med det läge som råder i Ryssland just nu att inte vänta till mars månad med att lyfta upp den här frågan. Jag tror att det finns en otroligt viktig signal i att EU:s regerings- och statschefer nu tidigt, de kommande dagarna, gör en markering mot Ryssland.

Det är jättebra att frågan har lyfts upp bland utrikesministrarna och att fler sanktioner är på gång, men jag tror att i denna dystra tid med utvecklingen i Ryssland är uttalanden viktiga symboliska handlingar för att också ge kraft till den opposition som växer sig allt starkare. Sverige bör ta på sig ledartröjan i det arbetet och utöva påtryckningar för att å det starkaste markera gentemot Ryssland och det som händer i landet just nu.

Jag stannar där men skulle vilja höra lite om det här med vaccinationsproduktionen och om avskalningen kan komma i ett tidigare skede, för det är otroligt viktigt för vår förmåga att inte minst inom Sverige klara av att vaccinera folket fram till halvårsskiftet.

Anf. 14 AMANDA PALMSTIERNAN (MP):

Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Vi befinner oss i ett oerhört allvarligt läge med coronapandemin, och då är det viktigt med ett snabbt och kraftfullt arbete med vaccinet. Det handlar om hastigheten i produktion, distribution och auktorisering, men det är också viktigt att inte tumma på säkerhet eller kvalitet utan att det ska gå rätt till.

I slutsatserna tar man också upp transparens, vilket är mycket bra. Det är viktigt med transparens för medborgarnas tillit till hela det här arbetet och för trovärdigheten i arbetet. Det är också bra att det nämns att man ska vara uppmärksam när det gäller varianter på det här viruset så att vi kan samordna oss inom EU och motverka spridningen på bästa sätt.

Sedan är det också, som statsministern lyfte fram, oerhört viktigt med solidaritet med tredjeländ, med fattiga länder. Här behöver vi arbeta med bistånd och dels stötta själva vaccineringen, dels bygga upp en bra hälso- och sjukvård och ett förebyggande arbete. Det är viktigt också med WHO:s internationella samarbete, Covax, kring vaccin. Här har Sverige skjutit till 100 miljoner, och det kan uppstå behov av att skjuta till mer pengar framöver också.

Det är också bra att det står i slutsatserna att vi måste stärka framtida motståndskraft mot den här typen av pandemier. Det handlar delvis om själva medicinproduktionen och sjukvård, men jag tycker att det är viktigt att också vidga förebyggandebegreppet. Till exempel är det viktigt med en djurhållning som har ett högt djurskydd. Man har sett kopplingar mellan pandemier och dålig djurhållning där zoonoser uppstår så att smitta sprids från djur till människor. Det måste vi förebygga.

Vi kan inte överexploatera natur och ekosystem. Det finns något slags syn ibland om att människan och ekosystemen är åtskilda, men så är ju inte fallet, utan allting hänger ihop. Så småningom kommer WHO:s globala World Health Summit, och då tycker jag att det är viktigt att sådana tankegångar, som har stöd i forskning, finns med.

FN:s generalsekreterare har uttryckt att "our war against nature must stop" och det är något som vi verkligen har blivit plågsamt uppmärksammade på nu i coronapandemin.

Det är alltså väldigt viktigt att vi jobbar starkt med vaccineringen och det förebyggande arbetet.

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr ordförande! Först vill jag säga till Ilona Szatmari Waldau från Vänsterpartiet att det självfallet är prioriterat, som jag har sagt tidigare, att se till att alla länder får vaccin. Frågan om immaterialrätt är däremot lite knepigare därför att vad det skulle innebära är att man fråntar företagen det som de faktiskt anser vara värdefullt, och då är frågan i nästa läge hur mycket företagen kommer att vilja satsa och investera om man är osäker på huruvida man har rättighet till det där.

Jag kan inte riktigt de detaljerade reglerna, men det finns en nödklausul som innebär att länder kan få producera tidigare tillverkat vaccin eller läkemedel. Det finns en sådan rättslig ordning internationellt, men att ge sig på immaterialrätten tror jag skulle ge en diskussion som skulle ta en evinnerlig tid. Dessutom tror jag inte att vi gör saken gott därför att det

nog skulle dämpa intresset, skulle jag gissa, för forskning, utveckling och investeringar i de företag som vi faktiskt behöver ha ett bra samarbete med.

Jag delar samtidigt Ilona Szatmari Waldaus uppfattning när det gäller att det finns en geopolitisk risk som vi måste ha i beaktande, nämligen att Kina blir de dominerande. Därav också betydelsen av att vi fortsätter att se till att föra till både medel och resurser för utveckling av vaccin för att det ska finnas fler spelare med. Nu har vi fått besked i den positiva riktningen om företag som ökar sin produktion, och därmed kan vi se till att snabba på den utvecklingen.

Vad gäller EU:s försvarssamarbete tror jag att vi får konstatera att vi inte har samma uppfattning. Vi menar att det är viktigt att vi är med i ett samarbete, och det står, tycker jag också, tydligt i uttalandet att en viktig del i det här är partnerskap. Där nämns Nato, där nämns Förenta staterna och där nämns också Förenta nationerna. Det är så jag vill beteckna det. För svensk del är detta viktigt. Det är ett av våra viktiga samarbeten vad gäller just försvar.

Vi har betonat, som jag sa tidigare också, att vi vill se både det civila och det militära som två viktiga komponenter för vår del. Det står vi fast vid. Jag vet att flera delar uppfattningen att det är så det ska ses.

Hampus Hagman från Kristdemokraterna frågade om resande och gränsområden. Nej, det ska naturligtvis inte vara diskriminerande. Skulle sådana fall uppstå måste det ageras på det. Det är inte diskriminering som det här är till för, utan det är till för att skydda liv och hälsa. Därför för också Sveriges regering diskussion med våra grannländer för att det ska ske på ett bra sätt i de fall det här behövs. Den dialogen har vi hela tiden, och vi menar att vi så snabbt som möjligt inte vill behöva ha detta, men så länge det behövs ska vi ha det. Men då ska det vara ordning och reda och naturligtvis inte diskriminering.

Vad gäller de vaccinationsavtal som Hampus Hagman tar upp följs de upp kontinuerligt, och nu ser vi också i diskussion med leverantörer att vi får besked om möjligheter till utökad produktion. Det är så det är – vi måste ligga på hela tiden och säkerställa att hela leveranskedjan fungerar och att företagen kan fortsätta att leverera och också hantera de varianter som kommer så att vi kan ligga steget före.

Kommer det ytterligare nya varianter – vi vet ingenting om det – måste det även då fungera från forskning och utveckling till leverans av vaccin. Det är en kontinuerlig process för att följa upp detta.

Jag tror att jag svarade på Hampus Hagmans fråga att det är en nationell kompetens – det här är ett samarbete som vi tycker är viktigt. Vad gäller Taiwan är Sverige ett av de länder som har drivit på när det gäller att Taiwan ska ges möjlighet att vara med i WHO:s arbete. Vi driver alltså den frågan.

Likaså vad gäller autonomi och frihandel är det precis det som Hampus Hagman tar upp. Vi är tydliga i den frågan och står upp för frihandel. Vi kommer att behöva hantera några komplexa frågeställningar, men autonomi är inte för oss något att ge upp frihandeln för, utan vi ska stå upp för frihandeln. Det är en grundläggande styrka för oss som land och för EU. Det är vår övertygelse, så vi är tydliga på den punkten. Det är också ganska många länder som delar vår uppfattning och är med Sverige och driver den riktningen.

Gulan Avci från Liberalerna frågade om det här med att upprätthålla produktionen. Som jag sa har vi fått en del positiva besked på sistone. Jag menade inte att vi skulle avvakta på något sätt utan så snabbt som möjligt både se till att uppehålla det som vi har lovat och accelerera så snabbt som det någonsin går. Nu fick vi för ett litet tag sedan beskedet från Pfizer och Biontech om 200 miljoner extra doser och option på 100 miljoner utöver det. Så måste det fortgå, och jag har inte någon avsikt att avvakta, utan det ska ske så snabbt som möjligt.

När det gäller att återstarta världen är det helt rätt – vi delar uppfattning där. Där är dels det bidrag som Sverige har lämnat nationellt, dels EU:s bidrag som ligger åtminstone på 850 miljoner euro – om jag är rätt informerad har det ökat på dessutom, så vi är snart uppe i kanske 1 miljard – ett sätt att visa från EU:s håll att vi bryr oss om det här och tänker agera för att alla länder i världen ska få möjlighet att få vaccin.

När det gäller säkerhet och försvar och Ryssland säger jag igen att den frågan är uppe på bordet. EU driver den, och inom kort kommer med all sannolikhet ytterligare sanktioner. Beskedet från EU är inget annat än att det som sker är oacceptabelt, och därför blir det ytterligare sanktioner. Frågan är mer när man kan ha en strategisk diskussion om det här. Videomöte är inget bra forum. Jag tror att vi alla någonstans ändå förstår att det bör ske när man träffas fysiskt. Vi hoppas kunna göra det i mars om pandemin så tillåter. Men det är inte detsamma som att man från EU är tyst. Tvärtom: EU säger ifrån och EU agerar.

Amanda Palmstierna tog upp det här om viruset. Jag delar helt uppfattningen om att hålla koll på varianterna. Det ingår i det här samarbetet att både hålla koll på dem och se vad som behöver justeras i vaccinerna. Vi ska ha koll på och kunskap om det och dialog med dem som producerar så att vi hela tiden kan ta fram nya vacciner vid behov av det. Därför är kollen på varianterna viktig – sekvenseringen och allt detta.

Vi är överens inom EU att vi ska ha ungefär en 10-procentig sekvensering av de fastställda fallen av covid så att vi kan följa det. Vi är överens om det, och sedan kan vi anpassa vaccinerna vartefter – eller rättare sagt kan leverantörsföretagen anpassa vaccinerna. Det uppfattar jag att vi är överens om.

Jag delar också Amanda Palmstiernas uppfattning om djurhållning. Det är en viktig del i detta. Zoonoser vet vi är ett gissel. Jag tycker, när det gäller det samarbete som vi ska utveckla på hälsoområdet, att detta är ett typiskt samarbetsområde. Hur bygger vi kunskap? Hur kan vi förebygga så mycket som möjligt? Jag tycker att vi ska vara positiva till det samarbetet. Jag uppfattade inte att Amanda Palmstierna hade någon annan uppfattning utan att vi delar uppfattning där.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsministern, för svar och kommentarer i den andra frågeomgången! Vi har en stund kvar av sammanträdestiden. Som seden tillåter är det partier med mer än en ledamot som har rätt att ställa en kompletterande fråga.

Anf. 17 DENIS BEGIC (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Just i dag råkar vara den dag när mina föräldrar fått sin första dos vaccin. Samtidigt ser vi att det pågår något slags vaccinationstävling i EU mellan länderna och mellan EU och andra länder.

Vi vet vad som krävs för att stoppa pandemin och de nya mutationer som hela tiden kommer fram. Det är att människor i hela världen faktiskt får vaccin mer eller mindre samtidigt. Att EU och Sverige har ökat sitt bidrag till WHO och vaccinationsprogrammet Covax tycker vi är förstås mycket bra. Det är en viktig del att det arbetet fortsätter. Men det är fortfarande en väldigt låg vaccintillgång i de fattiga länderna, och vi vet att Covax är underfinansierat.

Här har det nämnts vad EU kan göra för att bidra ytterligare. Min fråga blir egentligen: Vad kan EU göra för att de rika länderna ska ge ytterligare ekonomiska medel men också dela med sig av vaccin? Då tar vi ansvar för hela klotet, så att pandemin försvinner fortare.

Anf. 18 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen och svaren på de många frågor som hittills har ställts!

Sverige har hittills snart 13 000 döda med covid-19. Det är en ohygglig siffra som verkligen understryker vikten av att vi snabbt kommer vidare med vaccinationer. Därför är det viktigt att det på Europeiska rådet nu förs diskussioner om vad som kan göras för att snabba på produktion och leverans av vaccin. De svenska regionerna står och stampar. De vill och kan vaccinera snabbare, men de behöver tillgång till vaccin. Därför är det oerhört angeläget att dessa diskussioner förs.

Det är också helt centralt med snabba och samtidigt gedigna och säkra godkännandeprocesser när det gäller vacciner. Det gäller godkännande av nya vacciner, men det handlar också, som statsministern var inne på i den förra frågerundan, om att godkänna uppdaterade vacciner för att tackla de olika virusmutationer som redan har kommit och de som vi med säkerhet vet kommer att komma framgent.

Vår gemensamma fiende, det virus som orsakar sjukdomen covid-19, är i snabb förändring. Då måste vi vara på tårna.

Här har kommissionen tagit fram att EMA, EU:s läkemedelsmyndighet, ska ha en särskild och snabbare process för att godkänna uppdaterade vacciner. Då är min fråga till statsministern om hans bedömning nu är att EU har gjort vad som krävs för att EU och Sverige snabbt ska kunna få tillgång till de uppdaterade vacciner som kan bita bättre på nuvarande och kommande mutationer.

Sedan lyfts frågan om vaccinpass i förslaget till uttalande. Och i inbjudningsbrevet från rådets ordförande Michel Barnier lyfts det fram att vi behöver hitta en balans mellan restriktioner och en smidig rörlighet för den inre marknaden när det gäller både gods och personer. Jag och Moderaterna tror att vaccinpass är ett viktigt verktyg för att nå den balansen.

Sverige har mycket att bidra med. Vi har en stor digital mognad och mycket kompetens att föra in i det gemensamma arbetet på EU-nivå med att ta fram ett vaccinpass. Jag är lite bekymrad över att det har kommit signaler från olika medlemsländer om att man är tveksam till användning av vaccinpass. Jag tror att det är viktigt att vi försöker få till en gemensam hållning i de frågorna, precis som det föreslås i uttalandet. Men min fråga

till statsministern är hur hans bedömning är. Kommer samtliga 27 medlemsländer att sluta upp bakom en gemensam hållning, så att vi får en gemensam standard för hur dessa intyg ska se ut? Det handlar om vad de ska innehålla men också om att få en gemensam hållning kring i vilka situationer intygen ska användas och ett ramverk för detta.

Apropå EU:s inre marknad har vi sett problem med handelsrestriktioner under pandemin. Mig veterligen finns det fortfarande ett eller två länder som har handelsrestriktioner kopplade till olika produkter som är viktiga i pandemibekämpningen. Det är oerhört bekymmersamt.

Michel Barnier har också lyft upp idén om det internationella pandemifördraget. Det är lite otydligt vad det ska innehålla, men jag hoppas att Sverige och statsministern i den diskussionen kan lyfta fram värdet av frihandel, att det är något som är viktigt för att världen framåt ska vara bättre rustad att möta andra pandemier eller hälsohot. Vi såg ju hur protektionism framför allt under inledningen av pandemin försvårade för det globala arbetet mot pandemin och för olika länders – både EU-länder och andra länder – möjligheter att adressera pandemin.

När det gäller hälsounionen tycker vi moderater såklart att det är positivt att vi samarbetar mer, som statsministern också var inne på, förutsatt att man utgår från den fördelning vi har av kompetenser och att man respekterar nationellt självbestämmande. Vi tror att det är viktigt att man stärker EU:s smittskyddsmyndighet och läkemedelsmyndighet, till exempel. Men jag vill också flagga för att det är viktigt, när vi diskuterar hur vi kan förbereda oss bättre för kommande hälsokriser, att vi inte stirrar oss blinda på den nuvarande krisen. Det är lätt att man förbereder sig och skaffar beredskap för att hantera en exakt likadan kris som den vi just nu upplever. Det är viktigt att vi vidgar perspektivet och ser att vi också behöver ha beredskap för helt andra former av kriser.

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr ordförande! Först vänder jag mig till Denis Begic. Det stämmer att alla människor måste få tillgång till vaccin. Annars är vi inte säkra. Det kan inte bara vara rika länder. Som jag sa inledningsvis är det en fråga om medmänsklighet, men det är också en strategiskt viktig fråga för att vi faktiskt ska kunna trycka tillbaka pandemin.

Det vore naturligtvis också ett nederlag för EU om eftervärldens dom blev att EU inte kunde eller ville, eller vad det nu kan vara, stå upp och ta sitt ansvar när det faktiskt gällde. Det skulle medföra att till exempel Ryssland och Kina skulle framstå som en bättre partner, och det är inget bra eftermäle för EU. Det skulle skada oss strategiskt. Vi har alltså allt intresse av detta. Det är medmänsklighet, och det är strategi.

EU har gjort mycket men behöver göra mer. Det är naturligtvis så att arbetet med tillgång till vaccin ska göras med hänsyn till de nationella vaccinationsplanerna. Vi har alltså dubbla intressen här. Det ena är att se till att den vaccinationsplan som vi har lagt upp för Sverige kan fullföljas. Det förväntar sig naturligtvis medborgarna i vårt land, och det ska vi göra, förutsatt att vi får leveranser. Det andra är att se till att öka produktionen och leveranserna av vaccin så att vi också kan se till att andra länder får del av detta.

Jag tycker att man ska komma ihåg att det är rätt mycket tack vare EU:s investeringar i forskning och utveckling som vaccin över huvud taget har

kunnat tas fram så pass snabbt. Både EU och medlemsstaterna har bidragit med, som jag sa, nästan 1 miljard euro till det internationella samarbetet Covax.

Det håller också på att sättas upp en mekanism för hur EU kan dela med sig av vaccin till omvärlden, med hänsyn tagen till de nationella planerna, naturligtvis. Det finns en del rättsliga frågor och detaljer om kontrakt att reda ut, men det arbetet pågår. Vi har från svenskt håll varit pådrivande för att det ska ske så snabbt som möjligt. Vi vill att en sådan mekanism för fördelning till länder utanför EU ska finnas plats så snabbt som det någonsin går.

Vi ska också komma ihåg att G7-länderna kom överens om ett antal miljarder US-dollar. Jag tror att trycket successivt kommer att öka på den rika delen av världen, den mer välbärgade delen, att bidra ännu mer, så att också de länder som har svårare förutsättningar ska få sitt vaccin.

Sedan vänder jag mig till Johan Hultberg. Jag delar uppfattningen att det handlar om produktionen av de nuvarande vaccinererna men också om att se till att vi kan klara av de varianter som kommer. Vi måste klara både och.

Sedan gällde det EMA och om EU har gjort vad som krävs. Det är lite svårt att svara på den frågan. Vi måste fortsätta jobba med detta. Vi kan inte säga att vi nu är nöjda. Det handlar om forskning, utveckling, godkännandeprocess, tillverkning och leverans. Hela den kedjan måste fungera ännu bättre. Det finns ingen fas där vi kan säga att vi precis nu har gjort det som ska göras. Vi ska göra vad som krävs för att det ska skyndas på hela tiden, med beaktande av säkerhetsfrågor, naturligtvis. Vi ska få hela den processen att fungera så snabbt som möjligt. Det är vad vi ska göra. Där finns det säkert mer att göra. Det måste helt enkelt fortsätta.

Vad gäller vaccinationspass finns det enighet om att ta fram ett intyg för medicinskt bruk. Det ska också kunna användas mellan länderna. Men där måste diskussionen fortsätta. Hur ska det utformas för att vi ska kunna använda det? Men det finns inte enighet om att fylla intygen med olika rättigheter i olika länder, till exempel när det gäller att resa och röra sig i samhället och vad det nu kan vara. Den enigheten finns inte. Det är en diskussion som måste tas vidare. Vi är eniga om intyg ur en medicinsk synpunkt. Men den andra diskussionen måste tas vidare.

När det gäller frågan om frihandel har vi exakt den uppfattningen. Det är väldigt tydligt från svenskt håll och från likasinnade länder hur vi menar att det måste vara. Frihandel är en bas för oss som land men också för EU. Det är det som har varit med och skapat den relativt höga nivå som vi har i våra samhällen. Vi ska inte kasta ut barnet med badvattnet och tro att vi nu på något vis ska försvaga frihandelns roll. Det är absolut vår bestämda uppfattning att frihandeln fortfarande är en bas i vår ekonomiska utveckling, både för Sverige som land och för EU. Det är det vi står upp för.

Jag delar också uppfattningen om hälsohoten och att man ska ligga lite före. Det kommer andra hot. Det är därför som regeringen också har tagit fram en nationell strategi där hälsohoten ingår. Vi vet inte riktigt vad som kommer. Någoting annat kommer säkert om några år. Då måste vi försöka få så mycket kunskap och göra så mycket förberedelser som möjligt för det. En del i hälsounionen handlar just om detta: Bygg kunskap! Var så förutseende som det någonsin går! Larma varandra! Utbyt

erfarenhet och information! Bygg hela tiden kunskap! Vad kan finnas bakom hörnet, så att säga?

Jag delar Johan Hultbergs uppfattning att allt talar för att det kommer något annat nästa gång. Vi vet inte vad, och vi ska vara så förberedda som möjligt.

Anf. 20 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Vänsterpartiet vill framföra att vi har en avvikande ståndpunkt när det gäller immaterialrätt och när det gäller att vi ska driva linjen om minskad militarisering.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Därmed är den här föredragningen avslutad. Jag önskar statsministern lycka till på morgondagens och nästföljande dags videomöte med stats- och regeringscheferna. Håll den svenska flaggan och fanan högt! Därefter önskar vi naturligtvis också en trevlig helg.

Vi avslutar dagens EU-nämndssammanträde.

2020/21:28
24 februari

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Videomöte mellan stats- och regeringschefer

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 4 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	3
Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD)	5
Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C).....	6
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 11 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	10
Anf. 12 HAMPUS HAGMAN (KD).....	11
Anf. 13 GULAN AVCI (L)	12
Anf. 14 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	12
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 17 DENIS BEGIC (S)	15
Anf. 18 JOHAN HULTBERG (M)	16
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 20 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	19
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	19